

Motion till riksdagen 2005/06:So629

av **Per Landgren och Tuve Skånberg (kd)**

Kloning av människa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att av folkrättsliga och etiska skäl stå fast vid Sveriges tidigare intagna ståndpunkt om kloning av människa.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att följa FN:s generalförsamlings uppmaning om ett totalt förbud mot alla former av kloning av människa.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ett förbud mot alla former av kloning av människa.

Motivering

Den 4 april 1997 i Oviedo undertecknade Sverige Europarådets konvention om mänskliga rättigheter och biomedicin. Den explosionsartade utvecklingen inom genetik och medicin under modern tid med kartläggning av människans arvs massa (Hugoprojektet), genetisk ingenjörskonst och kloningsteknik hade gjort det angeläget att på nytt i det internationella samfundet slå fast de grundläggande principerna om människolivets värdighet och integritet. Med tanke på vetenskapens snabba utveckling har det internationellt bedömts viktigt att ange riktlinjer för den biomedicinska forskningen – hur människovärdet och mänskliga rättigheter ska kunna upprätthållas.

Oviedokonventionen anknyter till FN:s deklaration om mänskliga fri- och rättigheter och till Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och förklarar hur dessa principer ska ligga till grund för modern biomedicinsk forskning. Samtidigt som samhällets ansvar betonas för att biomedicinska framsteg ska komma hela mänskligheten och framtida generationer till godo påpekas också att farorna för människovärdet och människans värdighet är stora.

Till grund för mänskliga fri- och rättigheter och dessa internationella konventioner ligger de allmänmänskliga värden vi alla som människor under normala omständigheter anser omistliga. Det är grundläggande värden som

Fel! Okänt namn på

liv, hälsa, välbefinnande, frihet, rättvisa, kunskap, sanning etc. som alla vill förverkliga i sina liv. Konventionerna speglar inte en kall och ytlig nyttokalkyl, där risker enbart vägs mot fördelar. De speglar ej heller den etiska inställningen att värden inte finns, eller att värdena är relativa; ej heller speglas att maximering av vällust och minimering av lidande skulle avgöra vad som är rätt och fel och inte heller den postmoderna inställningen att tal om rätt och fel bara är meningslöst prat.

Begreppet människa definieras inte i Oviedokonventionen, men i ett förklarande tillägg sägs utgångspunkten ha varit att människans värdighet och identitet ska respekteras från livets början. Det uttrycker att människovärdet följer människans existens och att det inte följer egenskaper eller färdigheter, som människan erhåller, tillägnar sig eller förlorar senare i livet. Mänskliga embryon ska ha ett adekvat skydd och mänskligt liv får inte skapas för forskning. Samtidigt som forskningens frihet motiveras av att kunskap är ett grundläggande värde, så begränsas samma frihet i konventionen av kraven på respekt för det enskilda människolivets integritet och rättigheter. De fördragslutande länderna anmodas till sist också att ta fram lämpligt rättsligt skydd i enlighet med konventionen i den egna lagstiftningen.

Uppfattningen att alla människor har samma absoluta och okränkbara värde är djupt förankrad i vårt land och i stora delar av världen. Detta värde har vi i egenskap av att vara människor. Vi får inte värderas efter ras, kön, ålder, status eller sexuell läggning. Alla människor värderas som mål i sig och inte som medel för någon annan eller för någonting annat. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna talar om det ”inneboende värdet hos alla medlemmar av människosläktet” och Oviedokonventionen stadgar följdenligt att människan även i sitt embryonala stadium ska ges adekvat skydd och att människoembryon inte får skapas för forskningsändamål. EU-kommissionens etiska råd bedömer det som etiskt oacceptabelt att producera eller klonat mänskliga embryon enbart i forskningssyfte. Tyskland har en lagstiftning som förbjuder forskning på mänskliga embryon och sommaren 2002 rekommenderade den amerikanske presidentens biovetenskapliga råd, med en synnerligen välmeriterad besättning och med Chicagoprofessorn Leon Kass i spetsen, ett fyraårigt moratorium för alla former av kloning av människor. FN:s generalförsamling röstade dessutom tisdagen den 8 mars år 2005 för ett totalförbud av all kloning av människa, vilket innebär att FN anser att kloning av människa är ett brott mot människovärdesprincipen och att världssamfundet således klart och tydligt tagit avstånd från alla former av kloning, även i människolivets början, dvs. kloning av mänskliga embryon.

Sverige undertecknade Oviedokonventionen och har således fortfarande en folkrättslig förpliktelse mot den. I Sverige gick emellertid den socialdemokratiska regeringen i motsatt riktning och efter flera år la den fram ett lagförslag mot konventionens explicita lydelse. Regeringen valde nämligen i propositionen 2003/04:148 *Stamcells forskning* genom en efterhandskonstruktion att kringgå en fullständig ratificering av Oviedokonventionen. Den statliga kommittén om genetisk integritet fick i april 2002 tilläggsdirektiv att snabbt ta fram ett lagförslag, som skulle möjliggöra kloning av mänskliga embryon. Kommitténs majoritet intog sedan vid det följande årsskiftet samma linje i sitt

Fel! Okänt namn på

delbetänkande *Rättslig reglering av stamcells forskning SOU 2002:119* som regeringen redan hade intagit och tidigare i t ex massmedier förutskickat. Regeringen ville skilja på kloning för att skapa barn, s k reproduktiv kloning, och kloning för forskning, s k terapeutisk kloning. Riksdagsmajoriteten gick också på regeringens linje. Enbart det senare skulle tillåtas och det ville man inte ens kalla för kloning. Men skillnaden är konstruerad. I verkligheten är all kloning reproduktiv i den meningen att en genetiskt identisk organism produceras. Syftena kan variera och livslängden likaså. Det handlar dock om att klona människor, människor i betydelse av en hel och integrerad mänsklig organism, dvs. en mänsklig organism i sitt embryonala stadium. Konsekvensen blir nu att människoliv ska produceras och konsumeras för forskning. Detta är förödande ny praxis för människosynen och etiken.

Stockholm den 28 september 2005

Per Landgren (kd)

Tuve Skånberg (kd)